

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz pētniecības kopīgu plānošanu – sadarbība kopīgu problēmu efektīvākai risināšanai””

COM(2008) 468 galīgā redakcija

(2009/C 228/09)

Eiropas Komisija saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2008. gada 15. jūlijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz pētniecības kopīgu plānošanu – sadarbība kopīgu problēmu efektīvākai risināšanai”,”

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2009. gada 11. martā. Ziņotājs – *Josef ZBOŘIL* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 452. plenārajā sesijā, kas notika 2009. gada 24. un 25. martā (25. marta sēdē), ar 104 balsīm par un 3 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1. EESK atzinīgi vērtē minēto paziņojumu un atzīmē, ka ierosinājums īstenot pētniecības un izstrādes stratēģisku pārrobežu pārvaldību ir ļoti svarīgs un steidzams, īpaši, lai paātrinātu progresu pētniecības un izstrādes galvenajās jomās. “Eiropas stratēģiskajā plānā” ir izstrādāta funkcionāla sistēma, kuras pamatā ir paraugprakse.

1.2. Lai to panāktu, dalībvalstīm ir jāīsteno process, kura mērķis ir veidot ciešāku dalībvalstu sadarbību pētniecības un izstrādes jomā, lai efektīvāk risinātu sabiedrības galvenos problēmjautājumus Eiropas un pasaules mērogā, kur īpaši svarīga loma ir publiskajai pētniecībai. Šajā sakarā EESK arī atzinīgi vērtē un atbalsta Konkurētspējas Padomes 2008. gada 2. decembra secinājumus⁽¹⁾ šajā jautājumā un piekrīt tajos iekļautajām nostādnēm.

1.3. EESK ir pārliecināta, ka ir jāizstrādā stratēģiskas pamatnostādnes, ņemot vērā ES politiskās prioritātes. Lai īstenotu šo pieeju, pirmkārt ir vajadzīga stingra politiskā griba.

1.4. EESK norāda, ka jāizvairās no lejupējas pieejas pārmērīgas izmantošanas, un uzskata, ka, pirmkārt, jāizmanto augšupēja pieeja, tādējādi ievērojot iesaistīto dalībnieku stratēģiskās

intereses un sniedzot iespēju pētniecības un izstrādes potenciāla kopīgai izmantošanai.

1.5. Turklāt Komiteja uzsver, ka šāda saskaņošana nebūs viegla, galvenokārt vairāku valstu atšķirīgo interešu un politiskās gribas trūkuma dēļ ne tikai attiecībā uz zināšanu apmaiņu, bet arī uz pētniecības un izstrādes potenciāla kopīgu izmantošanu.

1.6. EESK pilnībā piekrīt, ka ir steidzami jāpalielina cilvēkresursi un finansējums, ņemot vērā konkurenci ar ekonomikas lielvalstīm. Taču tas nekādā ziņā nedrīkst apdraudēt sadarbību zinātnes jomā, tostarp ar minētajām valstīm un to pētniecības iestādēm⁽²⁾.

1.7. Vienlaikus Komiteja secina, ka pārrobežu darbību kopīga plānošana pētniecības un izstrādes jomā būs ļoti grūti īstenojama, jo tā prasīs atvērtāku un uz sadarbību orientētu pieeju⁽³⁾, un ka panākt šādas pārmaiņas nebūs viegli.

1.8. Atzīstot un atzinīgi vērtējot pašreizējo kopīgo pārrobežu projektu un sadarbības plašo klāstu, kā arī to izcilos rezultātus, Komiteja iesaka stratēģiskās plānošanas jaunajā koncepcijā izmantot vērtīgo pieredzi, kas gūta šo programmu īstenošanā. Būtu jāizdara arī nepieciešamie secinājumi no neveiksmēm pētniecības kopīgas plānošanas procesa izstrādē.

⁽¹⁾ Eiropas Savienības Padome, 03.12.2008 (16.12) 16775/08, RECH 411; COMPET 551; pielikums.

⁽²⁾ Skatīt atzinumu INT/461, CESE 1021/2009, 11.6.2009 (vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

⁽³⁾ Skatīt atzinumu INT/448, CESE 330/2009, 26.2.2009 (vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

1.9. Lai efektīvāk un ātrāk piemērotu iegūtās zinātnes atziņas, visā procesā attiecīgi jāiesaista privātais sektors. Taču Komiteja uzsver, ka privātā sektora iesaistīšana rada grūtības, īpaši attiecībā uz rezultātu izmantošanu, jautājumu par intelektuālo īpašumu utt. ⁽¹⁾

1.10. EESK uzskata, ka šajās būtiskajās Kopienas darbības jomās jāizveido kvalitatīva darba vide, kas veicinātu dalībvalstu līdzdalību, īpaši to pētniecības un izstrādes potenciāla iesaistīšanos, lai atbalstītu un piemērotu augšupēju pieeju un iegūtu nepieciešamo finansējumu. Lai novērstu iespējamās šķēršļus, ir būtiski nodrošināt līdzekļu pietiekamu mobilitāti un atbalsta noteikumus.

1.11. Šādas darba vides izveidē jāņem vērā ne tikai faktori, kas sekmē atbalstu, bet arī sīki jāizvērtē riska faktori, kas apdraud kopīgas plānošanas principu Eiropas līmenī.

1.12. Komiteja vēlreiz apstiprina, ka ir steidzami jāizveido Eiropas pētniecības infrastruktūra ⁽²⁾, kas sekmētu kopīgas plānošanas vispārējos mērķus un palielinātu Eiropas pievienoto vērtību. Šajā sakarā EESK aicina dalībvalstis nekavējoties inovatīvā veidā īstenot šo Komisijas ierosināto iniciatīvu.

1.13. Komiteja atzinīgi vērtē "Augsta līmeņa kopīgas plānošanas grupas" izveidi, kuras uzdevums apzināt kopīgas plānošanas tematus pēc plašas sabiedriskās apspriešanās ar dažādām reģionālajām, valstu un Eiropas zinātniskajām aprindām un attiecīgajos gadījumos — ar privātā sektora pārstāvjiem. Šo pasākumu rezultātā Padome pēc Komisijas priekšlikuma vēlākais 2010. gadā varētu apstiprināt kopīgas plānošanas iniciatīvas.

2. Ievads un Komisijas dokumenta kopsavilkums.

2.1. Eiropai jāiegulda pētniecībā vairāk līdzekļu, un šie līdzekļi jāiegulda mērķtiecīgi, lai sasniegtu izvirzīto mērķi — līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību. Lisabonas stratēģijā norādīts, ka neatliekamākais mērķis ir pāreja uz zināšanām balstītu

⁽¹⁾ Skatīt atzinumu INT/448, CESE 330/2009, 26.2.2009 (vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

⁽²⁾ Atzinums INT/450, CESE 40/2009 – 2008/0148 (CNS), 15.1.2009 (vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

sabiedrību, kuras pamatā ir zinātne, tehnoloģijas un jauninājumi, un aicināts veikt lielākus un efektīvākus ieguldījumus pētniecībā.

2.2. Kopīga plānošana ir jauna iniciatīva, kas iezīmē pārmaiņas Eiropas sadarbībā pētniecības jomā. Ar to saprot brīvprātīgu procesu jaunai dalībvalstu partnerībai, kas balstās uz viennozīmīgiem principiem un pārredzamu vadību visaugstākajā līmenī. Kopīgas plānošanas mērķis ir palielināt publiskā sektora pētniecības iestādēm piešķirtā valsts finansējuma efektivitāti un nozīmi stratēģiskās nozarēs. Kopīga plānošana galvenokārt attiecas uz publiski finansētām pētniecības programmām, t.i., uz valsts iestāžu sadarbību. Tomēr rūpniecības uzņēmumiem, kā arī citām ieinteresētajām pusēm būtu jāpiedalās konsultāciju procesā un atsevišķu kopīgas plānošanas iniciatīvu īstenošanā.

2.3. Šis paziņojums ir atbilde ieinteresēto pušu prasībai piemērot mērķtiecīgu un augšupēju pieeju apvienojumā ar stratēģisku vadību Eiropas līmenī, ņemot vērā, ka ieinteresētās puses noraidīja metodi, kura izstrādes pamatā bija universāls modelis.

2.4. Šis paziņojums ir viena no piecām Komisijas plānotajām politiskajām iniciatīvām pēc Zaļās grāmatas "Eiropas pētniecības telpa: jaunas perspektīvas" ⁽³⁾ pieņemšanas 2008. gadā. Paziņojumā īpaša uzmanība veltīta "pētniecības programmu optimizēšanas un pētniecības prioritāšu" aspektam un paziņojums ir nākamais solis ceļā uz "piekto brīvību", novēršot šķēršļus zināšanu brīvai aprītei.

2.5. Salīdzinājumā ar tās galvenajiem partneriem Eiropas ieguldījumi pētniecībā joprojām ir pārāk mazi, un gan publiskā, gan privātā sektora ieguldījumi pētniecībā un izstrādē pēdējos desmit gados kopumā nav mainījušies. Eiropai ir ne tikai ātri un ievērojami jāpalielina ieguldījumi, bet arī jāatrod jauni un novatoriski paņēmieni, kā lietderīgāk un efektīvāk izmantot pētniecībai un izstrādei piešķirtos ierobežotos līdzekļus. Eiropai arī jāpanāk, lai pētniecības rezultāti sekmētu sabiedrības labklājību un ekonomikas izaugsmi.

⁽³⁾ Papildus šim paziņojumam Komisija 2008. gadā pieņēma — ieteikumu par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu pārneses darbībās un labas prakses kodeksu universitātēm un citām publiskā sektora pētniecības iestādēm, COM(2008) 1329, 10.4.2008,

— paziņojumu "Labāka karjera un lielāka mobilitāte: Eiropas partnerība pētniekiem", COM(2008) 317, 23.5.2008.

Turklāt Komisija pašreiz gatavo Padomes regulu par Kopienas tiesisko regulējumu Eiropas pētniecības infrastruktūrai un paziņojumu par Eiropas pamatstratēģiju starptautiskajai sadarbībai zinātnes un tehnoloģijas jomā.

2.6. Dalībvalstis un Kopiena pēdējos gados ir uzsākušas vairākas iniciatīvas, lai palielinātu publiskā sektora pētniecības efektivitāti. Leinteresētās puses norāda, ka trūkums ES pētniecības un izstrādes jomā ir nepietiekamā sadarbība un koordinācija starp publiski finansētajām dalībvalstu pētniecības un izstrādes programmām. Tomēr, neraugoties uz pēdējos gados īstenotajiem centieniem šo problēmu atrisināt, Eiropas pētniecības nozare vēl joprojām ir sadrumstalota.

2.7. Valstu līmenī 85 % no publiski finansētās pētniecības un izstrādes darbībām šobrīd tiek plānotas, finansētas, uzraudzītas un novērtētas, bet sadarbība un koordinācija starpvalstu līmenī ir nepietiekama. Sadarbības pārrobežu finansējums ietver nepilnus 6 % no kopējiem ieguldījumiem pētniecībā un izstrādes jomā un tikai 15 % no Eiropas publiski finansētās civilās pētniecības un izstrādes (no tiem 10 % attiecas uz starpvaldību organizācijām un programmām un 5 % — uz pamatprogrammām).

2.8. Nebūtu pareizi apgalvot, ka visas pētniecības programmas jāīsteno sadarbības ietvaros un ka jāpārtrauc programmu īstenošana valsts līmenī. Par iemeslu šādai situācijai drīzāk ir tas, ka līdz šim visai Eiropai vai lielai tās daļai stratēģiski svarīgās jomās publiski finansētas pētniecības programmu sadrumstalotības rezultātā pētniecības efektivitāte ir zema un rada Eiropai ievērojamas izmaksas, un kavē sabiedrības mērķu sasniegšanu.

2.9. Daži Eiropas lielākie zinātnes sasniegumi gūti, pateicoties pētniecībai un izstrādei paredzētā publiskā finansējuma apvienošanai pārrobežu līmenī un, galvenokārt, kopīgu pētniecības struktūru izveidošanai⁽¹⁾. Šo kopīgo iniciatīvu ietekme varēja būt lielāka, ja būtu īstenota mērķtiecīgāka stratēģiska pieeja, kuru papildinātu pietiekama politiska apņēmība un pārredzamība un elastīgums. Nav lietderīgi palielināt šo iniciatīvu skaitu un paplašināt 7. pamatprogrammas vispārējo dimensiju, ja netiek ieviesta efektīva kopīga stratēģiskā plānošana.

2.10. Kopīga plānošana nozīmē arī Eiropas pētniecības telpas pārstrukturēšanu. Tas ir ilgtermiņa stratēģisks process ar mērķi stiprināt Eiropas rīcībspēju risināt svarīgas ekonomiskas un sabiedriskas problēmas (piemēram, savstarpēji saistītās klimata un enerģijas problēmas). Kopīgas plānošanas mērķis ir panākt strukturējošu rezultātu, lai tādējādi paaugstinātu pētniecībai paredzētā publiskā finansējuma efektivitāti un ietekmi. Kopīga plānošana nozīmē, ka dalībvalstis ir gatavas noteikt un īstenot kopīgas pētniecības programmas, iekļaujot tajās kopīgi pieņemtos daudzgažu pasākumus un finansēšanas mehānismus.

2.11. Lai uzsāktu kopīgu plānošanu, ir jāmaina domāšanas veids dalībvalstīs. Īpaši vajadzīgas ir konkrētas dalībvalstu saistības un darbības. Dalībvalstīm ir jāpārskata un jāreorganizē pētniecības programmu izstrāde un īstenošana, orientējot tās uz kopīgiem mērķiem. Šā iemesla dēļ kopīgai plānošanai jābūt brīvprātīgam procesam, kura pamatā ir "mainīgas ģeometrijas" princips un brīva piekļuve.

2.12. Kopīgas plānošanas ietvaros *a priori* nav paredzēts izmantot Kopienas finansējumu, kaut gan Septītā pamatprogramma var to veicināt. Galvenais uzdevums ir panākt, lai dalībvalstis izstrādātu kopējās stratēģijas un apvienotu to resursus. Vienlaikus nav izslēgta iespēja, ka Kopiena piešķir papildu finansējumu atkarībā no attiecīgo iniciatīvu pievienotās vērtības, to Eiropas dimensijas un iespējamās strukturējošās ietekmes.

2.13. Komisija ierosina pragmatisku metodi kopīgas plānošanas īstenošanai atsevišķās iepriekš noteiktās jomās. Kopīgas stratēģiskās plānošanas metodes pamatā ir pieredze, kas gūta saistībā Eiropas Tehnoloģiju platformās, un šī metode ir pielāgota publiski finansētām pētniecības programmām. Metode ietver vairākus secīgus posmus, kas atbilst pētniecības programmu aprites ciklam, sākot ar programmu izstrādi līdz to īstenošanai, uzraudzībai un novērtēšanai.

2.14. Kopīgu plānošanu var sekmēt šādi pamatnosacījumi:

- panākt vienošanos par vairākiem kopīgiem speciālistu veiktās salīdzinošās novērtēšanas principiem un procedūrām ("zinātniskie spēles noteikumi");
- izstrādāt kopīgas metodes attiecībā uz prognozēšanas darbībām, kā arī metodes nacionālo vai reģionālo programmu vai īpašās pētniecības jomās veikto ieguldījumu kopīgam novērtējumam ("stratēģiskie spēles noteikumi", kuriem nepieciešams elastīgums un intuīcija, ņemot vērā neprognozējamus faktoros);
- definēt valstu vai reģionālo iestāžu kopīgus pārrobežu finansējuma principus ("spēles finanšu noteikumi");
- ieviest efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un sekmētu pētniecības rezultātu izplatīšanu un to optimālu izmantošanu.

⁽¹⁾ Skatīt atzinumu INT/450, CESE 40/2009 – 2008/0148 (CNS), 15.1.2009 (vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

3. Vispārīgas piezīmes.

3.1. EESK atzinīgi vērtē minēto paziņojumu un atzīmē, ka ierosinājums īstenot pētniecības un izstrādes darbību stratēģisku pārrobežu pārvaldību ir ļoti svarīgs un steidzams, īpaši, lai paātrinātu progresu pētniecības un izstrādes svarīgākajās jomās. Šajā sakarā EESK atzinīgi vērtē un atbalsta Konkurētspējas Padomes 2008. gada 2. decembra secinājumus šajā jautājumā un piekrīt tajos iekļautajām nostādnēm.

3.2. Minētajam ierosinājumam ir pozitīvi aspekti, jo tā mērķis ir panākt pēc iespējas efektīvāku publiskā finansējuma izmantošanu, pateicoties pētniecības pamatnostādņu stratēģiskai koordinācijai, un uzlabot dalībvalstu pētniecības un izstrādes potenciālu, pateicoties plašai starptautiskai sadarbībai saistībā ar kopīgi plānotiem un izstrādātiem pētniecības projektiem.

3.3. Komiteja atzinīgi vērtē izstrādāto ietekmes novērtējumu, kura rezultātā no četriem iespējamiem "Eiropas stratēģiskā plāna" variantiem izvēlēts viens, kurā, balstoties uz pašreizējo paraugpraksi, izstrādāta funkcionāla sistēma, kuras ietvaros dalībvalstis varēs noteikt kopīgas plānošanas jomas.

3.4. Turklāt Komiteja atzinīgi vērtē, ka energotehnoloģiju joma ir izvēlēta par koordinācijas izmēģinājuma projektu, un pilnībā atbalsta šo projektu un Komitejas jauno pieeju, kas pausta atzinumā par SET plānu ⁽¹⁾.

3.5. EESK ir pārliecināta, ka jāizstrādā stratēģiskās pamatnostādnes atbilstoši ES politiskajām prioritātēm.

3.6. EESK iesaka izvairīties no lejupejas pieejas pārmērīgas izmantošanas. Ņemot vērā, ka pastāvošie starptautiskie zinātnes tīkli apvieno vairākas pētniecības grupas un ka starptautiskās aģentūras, piemēram, Starptautiskā Enerģētikas aģentūra, tos daļēji atbalsta, Komiteja uzskata, ka dažādu dalībnieku iesaistīšanai attiecīgos projektos ir, pirmkārt, jāizmanto augšupēja pieeja, lai ievērotu dalībnieku stratēģiskās intereses un kopīgi izmantotu pētniecības un izstrādes potenciālu. Starptautiskās zinātniskās konferences varētu būt piemēroti forumi, kuru uzdevums būtu izstrādāt atbilstošus priekšlikumus.

3.7. Komiteja uzsver, ka to saskaņot nebūs viegli, galvenokārt vairāku valstu atšķirīgo interešu un politiskās gribas trūkuma dēļ ne tikai attiecībā uz zināšanu apmaiņu, bet arī uz pētniecības un

izstrādes potenciāla kopīgu izmantošanu. Lai veiksmīgi īstenotu šo ierosinājumu, ir nepieciešama atvērtība un pārredzamība.

3.8. Atzīstot un atzinīgi vērtējot pašreizējo kopīgo pārrobežu projektu un sadarbības plašo klāstu, kā arī to izcilos rezultātus, Komiteja iesaka stratēģiskās plānošanas jaunajā koncepcijā izmantot vērtīgo pieredzi, kas gūta šo programmu īstenošanā. Būtu jāizdara arī nepieciešamie secinājumi no neveiksmēm pētniecības kopīgas plānošanas procesa izstrādē.

3.9. EESK pilnībā piekrīt, ka minētais ierosinājums ir jāīsteno nekavējoties, vienlaicīgi palielinot cilvēkresursus un finansējumu, lai ES varētu uzlabot savu ietekmi un ekonomisko konkurētspēju attiecībā pret galvenajiem sāncensiem — Amerikas Savienotajām Valstīm un Āzijas valstīm. Taču tas nedrīkst apdraudēt zinātnisko sadarbību, īpaši ar minētajām valstīm un to pētniecības iestādēm ⁽²⁾.

3.10. Komiteja arī secina, ka pētniecības un izstrādes pārrobežu darbību kopīga plānošana būs grūti īstenojama, jo tā prasīs atklātāku un uz sadarbību orientētu attieksmi ⁽³⁾, taču panākt šādas pārmaiņas nebūs viegli.

3.11. Lai efektīvāk un ātrāk piemērotu iegūtās zinātnes atziņas, kas ir galīgais kopīgās stratēģiskās plānošanas un zinātnisko risinājumu mērķis, visā procesā būs attiecīgi jāiesaista privātais sektors. Komiteja norāda kopīgas plānošanas princips ļaus izveidot šāda veida līdzdalību. Taču Komiteja uzsver, ka privātā sektora iesaistīšana radīs problēmas, īpaši attiecībā uz iegūto rezultātu izmantošanu, jautājumu par intelektuālo īpašumu utt ⁽⁴⁾.

3.12. Inovācijas process, tas ir, konkrēta iegūto zinātnes atziņu piemērošana būs atkarīga no dažādiem faktoriem vietējā līmenī, piemēram, esošās infrastruktūras, piekļuves kapitālam, nodokļu sloga vai nodokļu atlaidēm noteikta veida ieguldījumiem, vai arī rūpniecības uzņēmumu pieredzes saistībā ar līdzīgiem ieguldījumiem. Tas var attiekties arī uz tiešu pārliecināšanu ieguldīt, piemēram, saistībā ar atbrīvojumu no nodokļiem. Šie faktori var radīt pretrunas projektu ietvaros.

⁽¹⁾ Atzinums par Eiropas stratēģisko plānu energotehnoloģiju jomā (OV C 27, 3.2.2009., 53. lpp.).

⁽²⁾ Skatīt atzinumu INT/461, CESE 1021/2009, 11.6.2009 (vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

⁽³⁾ Skatīt atzinumu INT/448, CESE 330/2009, 26.2.2009 (vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

⁽⁴⁾ Skatīt atzinumu INT/448, CESE 330/2009, 26.2.2009 (vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

4. Īpašas piezīmes.

4.1. Pamatojoties uz zinātnes un tehnoloģiju attīstību, ir jāpiemēro kopīga stratēģiskā plānošana, lai atrastu un īstenotu atbilstošus efektīvus un ātrus risinājumus pašreizējām steidzamākajām sabiedrības problēmām (klīmata pārmaiņām, enerģijas efektīvu ražošanu un patēriņu, atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu ieskaitot, drošību, veselību un sabiedrības novecošanu).

4.2. Tas attiecas uz pamatpētniecības galveno stratēģisko jomu, kura saņem galvenokārt publisku finansējumu, kopīgas stratēģiskās plānošanas procesiem un risinājumiem pētniecības jomā. Šajā sakarā, pirmkārt, jākontrolē katra projekta sākumposms, īpaši attiecībā uz vēlamu dalībnieku noteikšanu un pietiekami motivējoša skatījuma izstrādi projektam, lai piesaistītu nozīmīgus dalībniekus.

4.2.1. No priekšlikuma noteikti nedrīkst izslēgt pamatpētniecību. Tajā ir jāparedz sadarbība šajā jomā, kurā nevar plānot konkrētu pielietojumu. Vēsture liecina, ka tieši pamatpētniecībā ir sasniegti vislielākie panākumi, piemēram, lāzeris, kvantu mehānika vai elektromagnētisma teorija.

4.3. Kaut arī ierosināto kopīgo stratēģisko plānošanu veiks un finansēs iesaistītās dalībvalstis, saglabājot arī kontroli pār to, kopīgas pieejas izstrādes sākumposmā Kopienas iestāžu uzdevums ir darbību uzsākšana un īpaši to koordinācija. Komisija, kā arī citas organizācijas, var piedalīties kā starpnieki, kas gatavi sniegt nepieciešamo palīdzību dalībvalstīm, kuras ir iesaistītas kopīgas plānošanas iniciatīvās. Eiropas Savienības Padomei ir jānodrošina darbību efektīva uzraudzība. Pateicoties šādai atvērtaī pieejai, dalībvalstis būs informētas par plānotajām vai patlaban īstenotajām iniciatīvām.

4.4. Ir arī ļoti svarīgi, lai kopīgas plānošanas ietvaros tiktu piemērota reāli īstenojama un elastīga pieeja un lai plānošana notiktu pakāpeniski, tādējādi maksimāli palielinot tās iespējamo strukturējošo un sabiedrisko ietekmi.

4.5. EESK uzskata, ka šajās būtiskajās Kopienas darbības jomās nepieciešams izveidot kvalitatīvu darba vidi, kas veicinātu dažādu dalībvalstu līdzdalību un dalīšanos pieredzē pētniecības un attīstības jomā, lai atbalstītu un pielietotu augšupēju pieeju, un iegūtu nepieciešamo finansējumu. Lai to panāktu, Komisijai, pamatojoties uz esošām kopīgām pētniecības programmām, ir

nekavējoties jāveicina sadarbība starp ieinteresētajām pusēm. Ir būtiski nodrošināt līdzekļu pietiekamu mobilitāti un atbalsta nosacījumus.

4.6. Izstrādājot darbības sistēmas, ir jāņem vērā ne tikai faktori, kas sekmē atbalstu, bet arī sīki jāizvērtē riska faktori, kas apdraud kopīgu plānošanu un konkrēto rezultātu piemērošanu. Riska nepietiekams novērtējums neļaus veiksmīgi attīstīt idejas īstenošanas procesā. Paziņojums un ar to saistītie dokumenti liecina, ka Komisija ir pienācīgi izvērtējusi šos faktorus.

4.7. Ir rūpīgi jāuzrauga SET plāna izmēģinājuma projekts un jāizvērtē procesi, kurus īsteno šī plāna ietvaros, lai iegūtā pieredze palīdzētu uzlabot Eiropas stratēģisko plānu pārrobežu sadarbības plānošanai pētniecības un attīstības jomā. Eiropas pētniecības un izstrādes nozares pārstāvjiem tas būs pieredzes gūšanas process.

4.8. Ir jāizveido jaunas organizatoriskās struktūras tajās pārrobežu pētniecības un attīstības jomās, kurās tās sniegs konkrētu ieguldījumu Eiropas mērogā un radīs būtisku pievienoto vērtību. EESK arī uzskata, ka nepieciešams pilnībā izmantot to organizatorisko struktūru potenciālu, kuras jau guvušas panākumus (zinātnes vai starptautiskās sadarbības jomās) vai efektīvi veicinājušas izstrādi.

4.9. Komiteja piekrīt iedalīt pētniecības un attīstības darbību kopīgo stratēģisko plānošanu un īstenošanu trijos posmos.

4.9.1. Vispirms jāizstrādā **kopējs skatījums** iepriekš saskaņotā jomā, nosakot ilgtermiņa mērķi(-us), kuru apstiprina politiskajā līmenī. Kopējo skatījumu jāizstrādā, balstoties uz ticamiem pierādījumiem, apspriešanos ar ieinteresētajām personām, jo īpaši ar zinātnes un rūpniecības pārstāvjiem, un pašreizējo programmu un iespēju kopīgi veikta novērtējuma.

4.9.2. Pamatojoties uz kopējo skatījumu, jāizstrādā **stratēģiskā pētniecības programma**, kas aptver konkrētus, izmērāmus, sasniedzamus, atbilstīgus mērķus ar noteiktiem termiņiem (SMART). Šai stratēģiskajai pētniecības programmai ir jānodrošina saikne starp kopējā skatījuma mērķiem un nepieciešamajiem resursiem (cilvēkresursiem, finanšu un organizatoriskajiem resursiem), tādējādi sekmējot projekta veiksmīgu izstrādi, pateicoties nepieciešamajām zināšanām noteiktā pētniecības jomā.

4.9.3. Lai **īstenotu stratēģisko pētniecības programmu**, ir jāizmanto un jāstiprina visus politikas instrumentus publiski finansētas pētniecības jomā (nacionālās un reģionālās pētniecības programmas, starpvaldību pētniecību organizācijas un sadarbības programmas, pētniecības infrastruktūras, mobilitātes shēmas utt.). Īstenošanas gaitā var piesaistīt ES finansējumu un instrumentus, izmantojot Pamatprogrammu. Jānodrošina regulāra to panākumu novērtēšana un uzraudzība, kas gūti, īstenojot kopīgo plānošanu. Šīs novērtēšanas un uzraudzības rezultāti jā dara zināmi politikas veidotājiem.

4.10. Tā kā kopīgas plānošanas projektus, tāpat kā Eiropas pētniecības infrastruktūru finansēs dalībvalstis, ir būtiski nodro-

šināt šā finansējuma koordināciju. Komiteja uzsver, ka jāpanāk mijiedarbība starp Eiropas pētniecības infrastruktūras izveidi, kopīgu plānošanu un 7. pamatprogrammu. Vienlaikus Komiteja atzīmē, ka atsevišķas dalībvalstis nepievērš pietiekamu uzmanību šīm iniciatīvām.

4.11. Komiteja atzinīgi vērtē “Augsta līmeņa kopīgas plānošanas grupas” izveidi, kuras uzdevums apzināt kopīgas plānošanas tematus pēc plašas sabiedriskās apspriešanās ar dažādām reģionālajām, valstu un Eiropas zinātniskajām aprindām un attiecīgajos gadījumos — ar privātā sektora pārstāvjiem. Šo pasākumu rezultātā Padome pēc Komisijas priekšlikuma vēlākais 2010. gadā varētu apstiprināt kopīgas plānošanas iniciatīvas.

Briselē, 2009. gada 25. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Mario SEPI
